

Несмачна Меланія Віталіївна

Кандидат сільськогосподарських наук

Молодший науковий співробітник
лабораторії селекції і насінництва
Інститут сільського господарства Північного
Сходу НААН

Рік закінчення аспірантури – 2018 рік.

Рік захисту дисертації – 2019 рік.

Тема дисертації – «**СТВОРЕННЯ ТА ОЦІНЮВАННЯ ВИХІДНОГО МАТЕРІАЛУ ГРЕЧКИ ДЛЯ ПОВТОРНИХ ПОСІВІВ В УМОВАХ ПІВНІЧНО-СХІДНОГО ЛІСОСТЕПУ УКРАЇНИ**»(УДК 633.12:631.527.5)

06.01.05– селекція і насінництво

Науковий керівник: доктор сільськогосподарських наук, професор,
Троценко Володимир Іванович,
Сумський національний аграрний університет, завідувач
кафедри рослинництва

Офіційні опоненти: доктор сільськогосподарських наук, професор
Вировець В'ячеслав Гаврилович,
Інститут луб'яних культур НААН,
головний науковий співробітник відділу селекції і
насінництва конопель;

кандидат сільськогосподарських наук,
старший науковий співробітник,
Тригуб Олег Володимирович,
Устимівська дослідна станція рослинництва Інституту
рослинництва ім. В. Я. Юр'єва НААН,
вчений секретар.

Несмачна М. В. Створення та оцінювання вихідного матеріалу гречки для повторних посівів в умовах північно-східного Лісостепу України. – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата сільськогосподарських наук (доктора філософії) за спеціальністю 06.01.05 «Селекція і насінництво» (201 – Агронімія). – Сумський національний аграрний університет. Суми, 2019 р.

У дисертаційній роботі викладено результати досліджень підвищення ефективності культури гречки шляхом створення вихідного матеріалу для повторних посівів в умовах північно-східного Лісостепу України шляхом використання явища фотоперіодизму як ефективного механізму підвищення рівня адаптованості.

У ході досліджень було визначено часовий та екологічний діапазон вегетації гречки в

повторних посівах і зоні північно-східного Лісостепу України. Сформовано робочу колекцію та виділено цінні джерела з високим рівнем адаптованості до умов літньо-осінньої вегетації. Встановлено відмінність у структурі кореляційних зв'язків показника продуктивності рослин гречки залежно від фотоперіодичної реакції. Визначені та сформульовані моделі сортів зернового (інтенсивного і напівінтенсивного) та сидерального (рекреаційного) напрямів використання з рівнем потенційної урожайності 3,2-3,6; 2,8-3,5 т зерна/га та 5,3-6,2 т/га сухої речовини відповідно. Визначено характер успадкування основних селекційно-контрольованих ознак у групах із переважанням короткоденних, фотонейтральних та довгоденних характеристик.

Створено оригінальний вихідний матеріал сортів гречки, орієнтованих на технології повторних посівів. Селекційні номери 9/16, 11/16, 43/16 з переважанням ознак короткоденності передано до Національного центру генетичних ресурсів рослин України та залучено у селекційний процес.

Ключові слова: гречка, повторний посів, фотоперіод, короткоденність, вихідний матеріал.

Nesmachna M.V. Creation and evaluation of buckwheat basic material for summer crops in the conditions of the northeastern Forest-Steppe of Ukraine. - Qualifying scientific work on the rights of manuscript.

Dissertation for the first doctoral degree (Doctor of Philosophy) in the specialty 06.01.05 «Plant breeding and Seed Production» (201 – Agronomy). – Sumy National Agrarian University. Sumy, 2019.

The dissertation theoretically summarizes and practically solves the important scientific problem of increasing the efficiency of buckwheat culture by creating the basic material for summer crops in the northeastern Forest-Steppe of Ukraine by using the phenomenon of photoperiodism as an effective mechanism for increasing of the level of adaptability.

As a result, of the conducted researches, the time and ecological range of buckwheat vegetation in summer crops in the northeastern Forest-Steppe area of Ukraine were determined. A work collection has formed, and valuable sources of a high level of adaptability to the conditions of summer-autumn vegetation have identified. The difference in the structure of correlation relationships of plant productivity index was determined depending on the photoperiodic response of buckwheat plants. Models of varieties were defined for grain (intensive and semi-intensive) and sidereal (recreational) directions of use with the level of potential yield 3,2–3,6; 2,8–3,5 t of grain/ha and 5,3–6,2 t/ha of dry matter, respectively. The nature of inheritance of the main breeding-controlled traits in groups with predominance of short-day, photoneutral and long-day characteristics was determined.

The original basic material of buckwheat varieties oriented on the summer crops technology was created. 3 breeding samples (9/16, 11/16, 43/16) with predominance of short-day characteristics were submitted to the National Centre of Genetic Resources of Ukraine and introduced into the breeding process of the laboratory of plant breeding and seed production of the Institute of Agriculture of the Northern East of the National Academy of Agrarian Sciences of Ukraine.

Keywords: buckwheat, summer crop, photoperiod, short-day characteristics, basic material.